

Η κοινωνική ασφάλιση των ΕΒΕ: ΟΑΕΕ 2014

Τομέας Κοινωνικής Πολιτικής
ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

- ✘ Βασικότερος και παράλληλα αναπόφευκτος κίνδυνος όλων των κοινωνιών αποτελεί η γήρανση του πληθυσμού.
 - ✘ Για την αντιμετώπιση του κοινωνικού κινδύνου της γήρανσης δύο είναι οι πιθανές διαδρομές:
 - ✘ είτε ατομικά,
 - ✘ είτε συλλογικά.
-

Ατομικά:

- ✘ Ατομικά η πλέον πρόσφορη λύση είναι η αποταμίευση χρημάτων για το μέλλον, είτε ως μεμονωμένος καταθέτης, είτε μέσω μιας ιδιωτικής ασφαλιστικής εταιρείας.
 - ✘ Όμως σε αυτή την περίπτωση είναι έμφυτη η αβεβαιότητα και η ασυμμετρία στην πληροφόρηση του μεμονωμένου ατόμου, με αποτέλεσμα:
 - ✘ την διαμόρφωση συνθηκών κοινωνικής ανασφάλειας,
 - ✘ αμφισβητούμενης ποιότητας ζωής μετά το τέλος του εργασιακού βίου,
 - ✘ καθώς και διόγκωσης των κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων.
-

Συλλογικά:

- ✘ Ενισχύεται η αλληλεγγύη στους κόλπους της κοινωνίας, η κοινωνική ασφάλεια και μειώνονται οι οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες.
 - ✘ Συνεπώς πρώτα και κύρια η έννοια του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης παραπέμπει στο συλλογικό τρόπο αντιμετώπισης του κινδύνου.
 - ✘ Αυτή η αρχή οφείλει να είναι **αδιαπραγμάτευτη**, καθώς αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση συγκρότησης συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης.
-

Οι αρχές της Κοινωνικής Ασφάλισης

- ✘ Αφετηρία: Αρχές του 20ου αιώνα και αφού είχαν πλέον γίνει ορατές οι παράπλευρες συνέπειες και οι κοινωνικοί κίνδυνοι της Βιομηχανικής Επανάστασης και της καπιταλιστικής ανάπτυξης.
 - ✘ Μέχρι τότε: μοναδικοί τρόποι αντιμετώπισης των κοινωνικών κινδύνων αποτελούσαν η ατομική αντιμετώπιση και η φιλανθρωπία.
 - ✘ Συνεπώς: διαμορφώνεται σταδιακά η άποψη ότι η κοινωνία είναι υπεύθυνη απέναντι στους πολίτες, διασφαλίζοντας τη συλλογική αντιμετώπιση των κοινωνικών κινδύνων.
-

ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΣΗΜΕΡΑ;

- ✘ Οι βασικές παραδοχές πάνω στις οποίες στηρίχτηκε το Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης τίθενται σε αμφισβήτηση
- ✘ Στον ΟΑΕΕ παρατηρούνται όχι μόνο χαμηλές συντάξεις, αλλά και απουσία συμπληρωματικών πηγών εισοδήματος για τους συνταξιούχους
- ✘ Μεγάλο μέρος των ασφαλισμένων είναι στην πραγματικότητα ανασφάλιστοι τόσο από τον κίνδυνο της ασθένειας, από αυτόν της ανεργίας, όσο και από τον κίνδυνο τελικά της φτώχειας στην Τρίτη ηλικία

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟΝ ΟΑΕΕ;

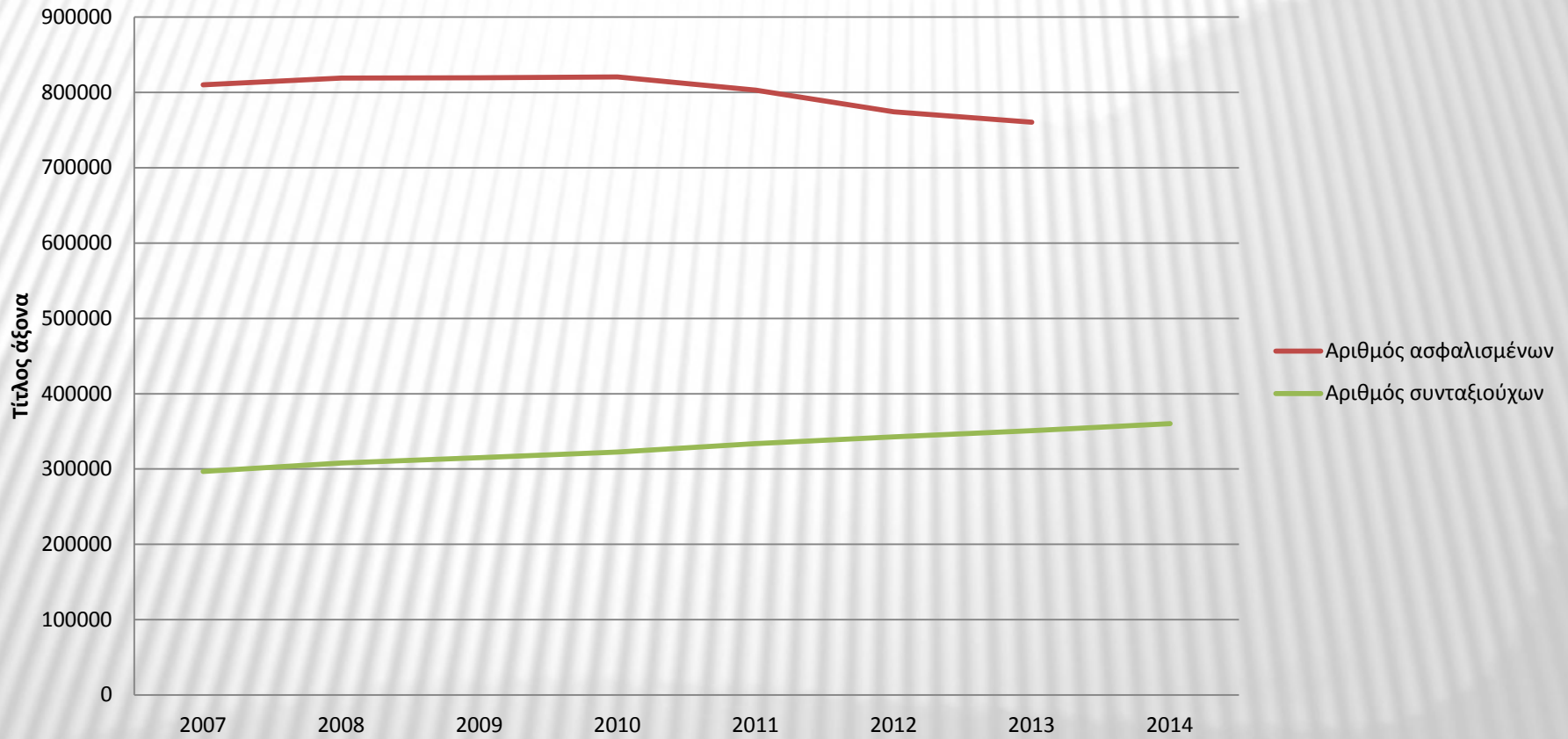
- ✘ Ο αριθμός των ασφαλισμένων στον Οργανισμό Ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών βαίνει διαρκώς μειούμενος, την ίδια ώρα που ο αριθμός των συνταξιούχων στον Οργανισμό διαρκώς αυξάνεται
- ✘ Ο λόγος εξάρτησης, η αναλογία δηλαδή στη σχέση ασφαλισμένων προς συνταξιούχους διαρκώς επιδεινώνεται, καθώς από 1:2,7 που ήταν το 2007, έχει μειωθεί στο 1:2,1 το 2013

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Έτος	Αριθμός ασφαλισμένων	Αριθμός συνταξιούχων	Λόγος εξάρτησης
2007	810.215	296.625	2,73
2008	819.115	308.157	2,65
2009	819.423	315.122	2,6
2010	820.778	322.358	2,54
2011	802.915	333.829	2,4
2012	774.435	342.606	2,26
2013	760.570	351.001	2,16
2014	~740.000	360.168	2,05

ΓΡΑΦΗΜΑ 1

Σχέση ασφαλισμένων/ συνταξιούχων

-
- ✘ Οι δύο γραμμές συγκλίνουν «επικίνδυνα», καθώς από 2,7 ασφαλισμένοι για κάθε 1 συνταξιούχο του Οργανισμού που ήταν το 2007, έφτασε το 2013 το 2,1.
 - ✘ Στην πραγματικότητα αυτή η σχέση είναι πολύ χειρότερη. Ο αριθμός των ασφαλισμένων αναφέρεται στους εγγεγραμμένους ασφαλισμένους στον Οργανισμό και όχι σε όσους αποδίδουν εισφορές.
 - ✘ Είναι χαρακτηριστικό ότι το 2013 από τους 760.570 ενεργούς ασφαλισμένους στον ΟΑΕΕ οι 379.844 οφείλουν στον Οργανισμό 5,9 δις €.

-
- ✘ Αντίστοιχα το 2011 για 802.915 εγγεγραμμένους ασφαλισμένους, μόλις 458.179 από αυτούς απέδιδαν τακτικά τις εισφορές τους, ενώ στην αρχή λειτουργίας του ΟΑΕΕ (2007) το σύνηθες ποσοστό εισφοροδιαρροής κυμαινόταν στο 15% των ασφαλισμένων.
 - ✘ Βάσει αυτών η εξέλιξη των οφειλετών στον ΟΑΕΕ αποτυπώνεται στον ακόλουθο πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Έτος	Αριθμός ασφαλισμένων	Ποσοστό οφειλετών (εκτίμηση ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ)	Ενήμεροι ασφαλισμένοι
2007	810.215	15%	688.682
2008	819.115	18%	671.674
2009	819.423	21%	647.344
2010	820.778	34%	541.713
2011	802.915	43%	458.178
2012	774.435	44%	433.683
2013	760.570	50%	380.726

-
- ✘ Ο πραγματικός λόγος εξάρτησης, που συνίσταται στην αποτύπωση της αναλογίας ενήμερων ασφαλισμένων προς συνταξιούχων πλησιάζει μία σχέση 1 προς 1.
 - ✘ Σε κανένα σύστημα κοινωνικής ασφάλισης μία τέτοια σχέση δεν είναι βιώσιμη ούτε σε αναλογιστική, ούτε σε ταμειακή βάση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Έτος	Ενήμεροι ασφαλισμένοι	Αριθμός συνταξιούχων	Λόγος εξάρτησης
2007	688.682	296.625	2,3
2008	671.674	308.157	2,17
2009	647.344	315.122	2,05
2010	541.713	322.358	1,6
2011	458.178	333.829	1,37
2012	433.683	342.606	1,26
2013	380.726	351.001	1,08

ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΙΣΡΟΩΝ

- ✘ Το βασικό πρόβλημα του ΟΑΕΕ έγκειται στις μειωμένες και μειούμενες εισροές από τους ασφαλισμένους προς τον Οργανισμό
- ✘ Με βάση τον αριθμό των εγγεγραμμένων ασφαλισμένων και τα απολογιστικά μεγέθη των εισπραττόμενων τακτικών εισφορών από τον Οργανισμό για την πενταετία 2009-2013 η κατάσταση έχει ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Έσοδα/ Έτος	Τακτικές καταβολές ασφαλισμένων	Μέση εισφορά/ασφαλισμένο
2009	1.674.147.822	2.043,08 €
2010	1.686.661.088	2.054,95 €
2011	1.529.117.467	1.904,46 €
2012	1.281.406.192	1.654,63 €
2013	1.221.000.000	1.605,37 €

-
- ✘ Οι καταβολές των ασφαλισμένων έχουν συρρικνωθεί κατά **450.000.000 €** την τελευταία 5ετία, συνέπεια αφενός της μείωσης του αριθμού των ασφαλισμένων (50.000 λιγότεροι κατά την περίοδο 2007-2013) και αφετέρου της **αύξησης του αριθμού όσων δεν μπορούν να ανταποκριθούν** στην κάλυψη των ασφαλιστικών τους εισφορών (2007-2013:**308.000** περισσότεροι).
 - ✘ Αυτή η εικόνα προκαλεί ιδιαίτερη ανησυχία, δεδομένης της όλης συζήτησης που συντηρεί η Κυβέρνηση αναφορικά με την οικονομική αυτάρκεια και βιωσιμότητα των ΦΚΑ

-
- ✘ Εκτός από τη συρρίκνωση των τακτικών καταβολών των ασφαλισμένων, μειωμένα είναι και τα έσοδα από την (περιορισμένη) περιουσία του Οργανισμού, ένα σημαντικό μέρος της οποίας εκποιήθηκε ή «κουρεύτηκε». Αυτή η εξέλιξη συμπαρασύρει το σύνολο των εσόδων του Οργανισμού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Έσοδα / Έτος	Τακτικές καταβολές ασφαλισμένων	Διμερής χρηματοδότηση	Πρόσοδοι περιουσίας	Σύνολο εσόδων χωρίς επιχορήγηση
2009	1.674.147.822	283.623.842	10.508.717	1.968.280.381
2010	1.686.661.088	298.494.000	9.782.966	1.994.938.054
2011	1.529.117.467	275.022.300	8.185.206	1.812.324.973
2012	1.281.406.192	235.600.000	4.785.247	1.521.791.439
2013	1.221.000.000	320.000.000	8.801.000	1.549.801.000

ΔΑΠΑΝΕΣ

- ✘ Την προβληματική εικόνα στο σκέλος των εισροών στον Οργανισμό έρχεται να συμπληρώσει η αύξηση του αριθμού των συνταξιούχων (κυρίως γήρατος και χηρείας), που συμπαρασύρουν τη συνολική συνταξιοδοτική δαπάνη

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

Δαπάνες / έτος	Συντάξεις γήρατος (€)	Χηρείας (€)	Αναπηρίας (€)	Συνολική δαπάνη για συντάξεις (€)
2009	1.692.328.470	550.415.596	265.616.352	2.508.360.418
2010	1.822.697.252	570.759.911	275.079.979	2.668.537.142
2011	1.992.953.843	591.505.890	288.948.416	2.873.408.149
2012	2.205.173.565	604.416.493	274.004.136	3.083.594.194
2013	2.322.000.000	613.500.000	282.250.000	3.217.750.000

Την τελευταία 5ετία η συνταξιοδοτική δαπάνη έχει αυξηθεί κατά 700εκ, €, ως αποτέλεσμα ενίσχυσης των πολύ χαμηλών συντάξεων του ΟΑΕΕ, αλλά κυρίως λόγω της αύξησης του αριθμού των συνταξιούχων στον Οργανισμό

ΠΙΝΑΚΑΣ 7: ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ ΜΕ ΚΡΑΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Δαπάνες/ έτος	Μέση σύνταξη / συνταξιούχο	Μέση μηνιαία σύνταξη
2009	7.959,97 €	663,33 €
2010	8.278,18 €	689,85 €
2011	8.607,43 €	717,29 €
2012	9.000,41 €	750,03 €
2013	9.167,35 €	763,95 €

Παρά την ενίσχυση των χαμηλών συντάξεων του Οργανισμού, η μέση μηνιαία σύνταξη σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως υψηλή (763,95€)

-
- ✘ Στο απευκταίο σενάριο απόσυρσης της κρατικής χρηματοδότησης από τον ΟΑΕΕ και ανάγκης χρηματοδότησης των συντάξεων αποκλειστικά από τους πόρους που είναι σε θέση να συγκεντρώνει ο ίδιος ο Οργανισμός, ο προηγούμενος πίνακας διαμορφώνεται ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

Χωρίς κρατική χρηματοδότηση

Δαπάνες/ έτος	Δυνατότητα μέσης δαπάνης από ίδια έσοδα	Δυνατότητα μέσης μηνιαίας δαπάνης
2009	6.246,09 €	520,51 €
2010	6.188,58 €	515,71 €
2011	5.428,90 €	452,41 €
2012	4.441,81 €	370,15 €
2013	4.415,37 €	367,95 €

-
- ✘ Είναι προφανές ότι η επιδείνωση της οικονομικής θέσης του ΟΑΕΕ από το 2009 έως σήμερα θα συρρίκνωση δραματικά τις συντάξεις του Οργανισμού.
 - ✘ Μάλιστα μόνο τυχαίο δεν μπορεί να θεωρηθεί το γεγονός της δυνατότητας χορήγησης για το 2013 σύνταξης ύψους 367,95€, με ιδίους πόρους.
 - ✘ Αυτό το ποσό είναι κατά 7,95 € μόλις υψηλότερο από τη θεσμοθετημένη βασική ή εθνική σύνταξη των 360€ του Ν.3863/2010 (Νόμος Λοβέρδου).

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

- ✘ Η κυρίαρχη αντίληψη του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας για την βιωσιμότητα του ΟΑΕΕ προωθεί την περικοπή των «υψηλών» συντάξεων του ΟΑΕΕ, κυρίως όσων συνταξιούχων προέρχονται από το πρώην ΤΕΒΕ.
- ✘ Το πρόβλημα σε αυτή τη συλλογιστική είναι ότι στον ΟΑΕΕ δεν υφίστανται υψηλές συντάξεις.
- ✘ Η μέση σύνταξη στον ΟΑΕΕ είναι 763,95€.
- ✘ Συνεπώς αυτή η μεταβλητή είναι κοινωνικά και ανθρωπιστικά απαγορευτικό να μειωθεί περαιτέρω.

-
- ✘ Η παρέμβαση επομένως πρέπει να εστιάσει στην ενίσχυση του σκέλους των εισροών στον Οργανισμό.
 - ✘ Επιχειρώντας να εξετάσουμε διάφορα σενάρια υλοποίησης της πρότασης της ΓΣΕΒΕΕ για ελεύθερη επιλογή κλάσης ως μία λύση που θα ανακουφίσει πλήθος ενεργών και ενήμερων οφειλετών, θα ενεργοποιήσει τη συντριπτική πλειοψηφία των οφειλετών και θα ενισχύσει παράλληλα τα έσοδα του ΟΑΕΕ αξίζει να δούμε τις 2 ακόλουθες εκδοχές:

1) ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΛΑΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΌΛΩΝ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ ΣΕ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΛΑΣΗ ΥΨΟΥΣ ~200€

- ✘ Το αποτέλεσμα που προκύπτει είναι το γινόμενο του αριθμού των ασφαλισμένων με ετήσια εισφορά ύψους 2.400€ (μηνιαία εισφορά ύψους ~ 200€).
- ✘ Δύο σημεία που αξίζουν προσοχής σε αυτήν την εκτίμηση είναι ότι αφενός δεν θα ενεργοποιηθεί το σύνολο των οφειλετών, αφετέρου δεν θα επιλέξουν την εισαγωγική κλάση όλοι οι ασφαλισμένοι και ειδικότερα εκείνοι που βρίσκονται σε προ-συνταξιοδοτική κατάσταση και έχοντας επενδύσει σε μία ικανοποιητική σύνταξη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9 – 1^ο ΣΕΝΑΡΙΟ

Έσοδα/ Έτος	Τακτικές καταβολές ασφαλισμένων	Ενεργοποίηση & μετάταξη του συνόλου των ασφαλισμένων σε μηνιαία εισφορά ~200€	Διαφορά
2009	1.674.147.822	1.966.615.200,00 €	292.467.378,00 €
2010	1.686.661.088	1.969.867.200,00 €	283.206.112,00 €
2011	1.529.117.467	1.926.996.000,00 €	397.878.533,00 €
2012	1.281.406.192	1.858.644.000,00 €	577.237.808,00 €
2013	1.221.000.000	1.825.368.000,00 €	604.368.000,00 €

Αυτή η επιλογή θα ενίσχυε τον Οργανισμό με ένα ποσό που θα μπορούσε να ξεπεράσει τα 600 εκ. € κατ' έτος

2) ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΛΑΣΗΣ ΜΕ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΕΚΤΟΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ 15% ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ

- ✘ Το ποσοστό 15% κυμαίνεται σε ένα ανεκτό επίπεδο και ήταν το σύνηθες ποσοστό εισφοροδιαρροής κατά την προ κρίσης περίοδο
- ✘ Ακόμη και σε αυτό το πολύ δυσμενέστερο σενάριο βάσει του οποίου το 15% των ασφαλισμένων στον ΟΑΕΕ θα παρέμεναν εκτός συστήματος πληρωμών, η κατάσταση τελικά θα ήταν πολύ καλύτερη, καθώς κατά το τελευταίο έτος για το οποίο έχουμε απολογιστικά στοιχεία (2013) θα εισέρεαν στα ταμεία του Οργανισμού **330 εκ. €** περισσότερα από όσα εισέπραξε ο ΟΑΕΕ από εισφορές το **2013**.
- ✘ Προφανώς και το συνολικό καταβληθέν ποσό θα είναι πολύ μεγαλύτερο, καθώς ακόμη και σήμερα το 50% των ασφαλισμένων συνεχίζει να καταβάλλει κανονικά τις τακτικές του εισφορές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10 – 2^ο ΣΕΝΑΡΙΟ

Έσοδα/ Έτος	Τακτικές καταβολές ασφαλισμένων	Πλήθος ενήμερων ασφαλισμένων (οφειλέτες 15%)	Ενεργ/ση & μετάταξη του 85% των ασφαλισμένων σε κλάση εισφοράς ~ 200€
2009	1.674.147.822	696.510	1.671.622.920,00 €
2010	1.686.661.088	697.661	1.674.387.120,00 €
2011	1.529.117.467	682.478	1.637.946.600,00 €
2012	1.281.406.192	658.270	1.579.847.400,00 €
2013	1.221.000.000	646.485	1.551.562.800,00 €

Αυτή η επιλογή θα ενίσχυε τον Οργανισμό με ένα ποσό που θα μπορούσε να ξεπεράσει τα 330 εκ. € για το 2013